

Virtuální sídlo

Před několika málo lety jen nemnoho lidí vědělo o existenci internetu a ještě méně z nich tušilo, čím se internet stane. Nejprve prostředkem komunikace, poté zábavy a nutně také obchodu – ostatně, jako ve všech případech, kdy lidstvo něco vynalezlo či objevilo, vše začíná jako zábava a „končí“ jako obchod.

Před několika málo lety jen nemnoho lidí vědělo o existenci internetu a ještě méně z nich tušilo, čím se internet stane. Nejprve prostředkem komunikace, poté zábavy a nutně také obchodu – ostatně, jako ve všech případech, kdy lidstvo něco vynalezlo či objevilo, vše začíná jako zábava a „končí“ jako obchod.

Internet je dnes místem střetu nabídky a poptávky, virtuální prostor se přizpůsobuje představám o klasickém tržním prostředí. Virtuální obchodní domy nabízejí (z pohodlí vašeho domova – od pracovního stolu s PC nebo třeba ze vzducholodě, máte-li patřičné počítačové vybavení a dobrý signál k mobilnímu telefonu) objednat si až na váš stůl šampaňské, květiny a dnes již nikoho snad nepřekvapí, že k tomu třeba i ženu. Obchoduje se navíc s komoditou pro „reálný svět“ neobvyklou – s informacemi. Virtuální knihkupectví nabízejí „elektronické knihy“, tiskové agentury za patřičný poplatek nabízejí své bezedné archivy pamětí světa, informace o vašich předcích si můžete nechat nascannovat z matrik a jako takové poslat e-mailem... Paradoxně zde nabídka předchází poptávku, neboť na rozdíl od situace, kdy člověk nemusel „být učen“ chodit na venkovský trh, aby si tam koupil zboží, které potřeboval, je Internet do jisté míry luxusem a každý z nás s přístupem k „pokusitelské síti“ je přesvědčován, že přeci není nutné se mačkat v předbvánočních frontách, když stačí několik kliknutí tlačítka myši... Člověk „je učen“ využívat internet, je učen obchodovat na internetu. Svůj reálný život kombinujeme se životem virtuálním, snad ve snaze o prodloužení svého pozemského bytí – v tomtéž okamžiku odesíláme i přijímáme maily, vybíráme ve virtuálním obchodě víno, které vložíme do svého virtuálního nákupního košíku a ještě stihneme ve zmenšeném okně sledovat bohoslužbu, která je digitální kamerou přenášena z některé baziliky (což nevyklučuje v dalším okně sledovat třeba televizní zprávy...). Zkrácení vzdáleností si vynahrazujeme pocitem multiplicity našeho žití – všechno je blíže, všechno je dostupnější, proto toho můžeme stihnout více a takto teoreticky získaný volný čas opět využijeme k „dalšímu životu na internetu“. Ačkoliv to mohou někteří odsuzovat, nevidím na tom nic závadného – i vynález kola byl zjednodušením přepravy a zda se na kolech přepravuje humanitární pomoc nebo výrobky zbrojního průmyslu, to jistě není důvodem „vrátit se zpět na stromy“.

Pojetí internetu jako nové dimenze života lidské civilizace 21. století je realitou – otázkou však je, jak se s tím vyrovnají ostatní výdobytky lidské civilizace – samozřejmě i právo. I náš stát již „vzal na vědomí“ existenci Internetu a skromně toto dal najevo několika novelizacemi, kdy například kromě podání „moderními prostředky“ jako je telegraf nebo telefax připustil i podání návrhu elektronicky – viz například § 42 zákona 99/1963, tedy Občanského soudního řádu: „Podání je možno učinit písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě podepsané elektronicky podle zvláštních předpisů, telegraficky nebo telefaxem. Ústně do protokolu je možno podání učinit, jde-li o návrh na zahájení řízení o povolení uzavřít manželství, o určení a popření rodičovství, o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, o osvojení a řízení, které lze zahájit i bez návrhu, a návrhy na výkon rozhodnutí v těchto řízeních vydaných.“ – tolik odstavec jedna, ovšem odstavec tři již „opět internet nezná“: „Podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telegraficky je třeba písemně doplnit

nejpozději do tří dnů, je-li písemné podání učiněno telefaxem, je třeba v téže lhůtě jej doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění. K těmto podáním, pokud nebyla ve stanovené lhůtě doplněna, soud nepřihlíží. Stanoví-li to předseda senátu, je účastník povinen soudu předložit originál (písemné podání shodného znění) i jiných podání učiněných telefaxem.“ – je tedy zjevné, že jsme v 1/3 cesty. Proč právě ve třetině?! Napůl elektronickou cestu známe a napůl ne, ale i když ji známe, vyžaduje se elektronický podpis – ten sice už i náš právní řád stačil zachytit (viz Zákon o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů – číslo 227/2000 Sb.), ovšem „akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb“ bude zřejmě ještě delší dobu (z pohledu každodenních potřeb statisíců lidí s přístupem k Internetu) zahalen mlhou tvorby a zrození.

Nicméně naše úvodní analýza Internetu jako „tržního prostředí“ nebyla samoučelná. Je totiž paradoxní, že virtuální prostor poskytuje téměř cokoli – pro spotřebitele. A co dodavatel? Co poskytovatel služeb? Jak se podniká na Internetu? S nadsázkou můžeme říci, že „starodávně...“. Každá vláda má ve svém programovém prohlášení podporu středního a drobného podnikání (jakým právě internetový prostor může být a již prakticky je), ale mnoho projektů troskotá na zdánlivé maličkosti: sídlo! Jakékoliv podnikání, byť k němu stačí notebook a mobil, se řídí stejnými či alespoň v základech totožnými předpisy, jako kdyby si chtěl budoucí podnikatel založit provozovnu masny nebo třeba trafiky... Bytová družstva (z principu) nedovolují uvádět za sídlo jakékoliv firmy byt („protože byt je k bydlení“). Tedy kancelář – nebytový prostor. Ale kde jej vzít? (Pomineme-li otázku „k čemu?!“). V této fázi troskotá mnoho skvělých nápadů – mladý člověk může mít ideály, ale jen ztěžka peníze na pronajmutí kanceláře, pokud se nechce zákonitě upsat bankám k vysokému úvěru a obávám, že přijde i o to málo, co snad má. A pokud by snad měl například byt v osobním vlastnictví, čeká jej nepřiliš veselé rekolaudační řízení (o této účelové změně využití prostor nemovitostí by bylo jistě možno napsat nejednu publikaci), kdy ze svého pokoje utvoří „nebytový prostor“, aby jej mohl vyhlásit za kancelář (a se státním požehnáním), potažmo vítězoslavně prohlásit to, co od samého počátku bylo – oznámit rejstříkovému soudu, že svůj počítač má na adrese XY, i když v dnešní době není problém řídit internetový business třeba z ponorky...

Státní orgány tak nabydou pocitu spokojenosti, ačkoliv (ad absurdum) může být podnikatel na dané adrese zcela nezastizitelný nebo přijede své sídlo firmy „navštívit na Vánoce“. Na druhé straně se však internetový business nedá provozovat bez e-mailové adresy a dnes ani bez webové prezentace – internetových stránek. Obé je přesně zaregistrováno a dnes dokonce přes centrální registr internetových domén, které jsou zcela jedinečné, a proto by bez větších problémů mohly sloužit i jako sídla právnických osob, jejichž (podnikatelská) činnost se odehrává ve virtuálním prostoru internetu. Teoreticky je tedy státní správě podnikatel výrazně zastizitelnější na e-mailové adrese, obzvláště když si uvědomíme, že každý e-mail lze opatřit „doručenkou“ a správní orgán by měl okamžitou kontrolu, zda (a kdy) si podnikatel vybral svoji poštu (samozřejmě toto neplatí jen v rovině veřejnoprávní, ale i soukromoprávní – vždyť o kolik by bylo snazší aplikovat fikci doručení v momentě obdržení automatického e-mailového potvrzení doručenkou například na § 43a/2 občanského zákoníku týkající se návrhů na uzavření smlouvy: „Návrh působí od doby, kdy dojde osobě, které je určen. Návrh, i když je neodvolatelný, může návrhovat zrušit, dojde-li projev o zrušení osobě, které je určen, dříve nebo alespoň současně s návrhem.“)

Za internetovou doménu, která by mohla být totožná se sídlem podnikatelského subjektu, je také třeba každoročně platit udržovací poplatek (za prvé hostiteli domény, za druhé centrálnímu registru domén), jinak dojde ke zrušení domény – už jen z toho důvodu lze předpokládat, že kdo nezaplatí, přestává na internetu podnikat a contrario kdo zaplatí, má v úmyslu i nadále „udržet si svůj obchod“ – tedy kontrola existence podnikání je jasná (registrování počtu přístupů na internetovou doménu – na webovou prezentaci, přijetí/ odeslání e-mailů etc. Neopomínejme také fakt, že každý se při vybírání své virtuální pošty identifikuje vložením jména a hesla, navíc vstupuje do sítě přes

dohledatelný bod a s elektronickým podpisem by měl být zcela nezaměnitelný).

Lidstvo expanduje, ale náš životní prostor je omezený. Už teď se staví mrakodrapy především proto, že není dost místa pro všechny, kdo by chtěli levné kanceláře v menších budovách. Proč tedy neexpandovat tam, kde je prostor jen pomyslnou veličinou? Stávající úpravu zápisu do obchodního rejstříku by to ovlivnilo jen nepatrně – posuďte sami: „ (1) Do obchodního rejstříku se zapisují tyto údaje: a) firma, u právnických osob sídlo, u fyzických osob bydliště a místo podnikání, liší-li se od bydliště, b) identifikační číslo, c) předmět podnikání (činnosti), d) právní forma právnické osoby, e) jméno a bydliště nebo firma a sídlo osoby nebo osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jednají jménem právnické osoby, a den vzniku, popřípadě zániku jejich funkce; jestliže je statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, též jméno a bydliště osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem ...“ – s ohledem na písmeno e) by se snad i po umožnění „virtuálního sídla firmy“ namísto „reálného sídla“ dalo mluvit nejen o ušetření nákladů a invenčním způsobu myšlení, ale nepochybně též o přinejmenším stejné právní jistotě a snad i o tom, že „koza zůstala celá a státní správa může být spokojena“.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)